

Nina Bangs 1. maj-tale

Taler

Nina Bang
Historiker og minister

Dato

1. maj 1899

1 Til Kvinderne!

Gid alle Kvinder vilde samle sig om 8-Timers-Kravet, alle, Hustruen og Tyendet, Fabrikсарbejdersken, Syersken, Butiksdamen - alle!

5

Thi ingen har større Ret dertil end de, og Kravets Gennemførelse vilde medføre en social Omvæltning, der vilde bringe lyse og lykkelige Tider ogsaa for Manden.

10 Lider Manden under en for lang Arbejdstid, saa gør Kvinden det endnu mere, thi er end Mandens Arbejdstid lang, saa er den dog bestemt, og hvad der er tilovers af Dagen er hans egen, men hvor mangen Kvinde kan sige det om sin, især hvor mangen gift Kvinde kan sige det?

15 Kvinden føler sikkert nu Hjemmets Byrder tungere end tidligere. De gør det, fordi de unge Kvinder, ikke blot i Underklassen, men ogsaa højere op i Samfundet, er blevet erhvervende; det kan ofte være smaat bevendt med den Sum af Livsnydelse, deres Erhverv skaffer dem, men det udvikler hos dem Kravet om en bestemt Arbejdstid og Kravet om en bestemt Hviletid, der er deres egen, og i hvilken de frit raader over deres egen Personlighed. Men, hvad
20 Hjemmet i dets nuværende Skikkelse fremfor alt ikke byder Kvinden, det er netop en bestemt Arbejdstid og en deraf flydende bestemt Fritid; en Husmoder kan kun sjældent sige, at hun er færdig, og om hun ogsaa kan det, saa sidder Trætheden i hende, og naar den Tid kommer, da hun og Manden skulde have
25 lidt inbyrdes Samliv, saa lenges hun kun efter Hvile.

Det er ikke blot i de fattigste Klasser, at denne Vanskelighed ved at forene et virkeligt Samliv med de nuværende Former for Hjemmet mærkes, ogsaa for de bedrestillede Klasser brænder Tampen.

30

De tager Hjælp til Huset, fæster en Pige og de lægger den uregelmæssige og lange Arbejdstid, som Husets Førelse nu nødvendig kræver, over paa en Trediemand. Men dermed er Ægteskabslykken ikke i Havn, thi nu kommer Pigesorgerne. Det
35 ligger ganske sikkert i Samfundsudviklingen, at det er forbundet med stedse stigende Vanskeligheder for en Familie med Børn at faa dygtige Tjenestepiger; for det første: hvor skal disse Piger lære at blive dygtige? og for det andet: hvem vil undre sig over, at en dygtig Pige helst søger sig en selvstændig Plads, hvor hun kan faa sin Arbejdstid og Fritid gjort regelmæssigt? Men selv om Pigen er nok
40 saa god, saa er hun dog et fremmed Menneske, der hører alt og ved Besked med alt, der ikke blot ser, naar man er glad, men for hvem man ikke heller kan skjule, naar man er bedrøvet.

Vort Hjems Indretning havde sin Berettigelse, da Hjemmet var
45 Produktionsstedet, da Mandens Forretning var knyttet til det, og da der i det lavedes omtrent alt, hvad der brugtes i det; men alt som Produktionen i stedse stigende Grad flytter bort fra Hjemmet, bliver dets Indretning mindre og mindre tidsvarende, og de Ulykker, den volder Menneskene, større og større, netop fordi Adskillelsen mellem Arbejdssted og Hvilested udvikler Menneskenes
50 Sans for Forskelligheden og gør, at de kræver mere. Den, der arbejder 8, 10 Timer udenfor sit Hjem, vil have en ganske anderles bestemt Følelse af, hvad han kræver af et Hjem, naar han kommer tilbage til det, end den, der sidder hele Dagen i det og arbejder. Jo bedre Raad Folk har, des mere Arbejde vil de lægge udenfor Huset t. Eks. Syning, Vask, og Hustruens Arbejde vil lettes derved,
55 men noget fuldt og helt Ægteskab, et Ægteskab, der ikke rummer andre Forpligtelser end at elske og at være trofast, kan først opnaas, naar alt, hvad der ikke kommer dette virkelige Samliv ved, skilles ud fra Hjemmet. Hvor megen Tid og Kraft ødes ikke ved, at Brændslet maa bæres op mange Trapper og fordeles i mange Kakkelovne i Stedet for, at der i Kælderen er et
60 Centralvarmeapparat, saa at man kun behøver at dreje paa en Hane for at faa den varme Luft til at strømme ind. Og som med Opvarmningen gaar det med Belysningen, det kræver Tid og Omhu at holde Petroleumslamper i ordentlig Stand, medens det elektriske Lys kun forlanger en Omdrejning for at tilfredsstille tere Fordringer. Og nu Madlavningen. En Mængde Husmødre har i
65 Virkeligheden ingen Forstand paa Madlavning, de kender ikke de forskellige Næringsmidlers Næringsværdi; men selv hvor de gør det, nøder de økonomiske Forhold dem til at gøre smaa Indkøb, der altid er dyrere end store, og da Børnene, hvor der ingen Pige holdes, er overladt ganske til sig selv, medens

70 Moderen er ude, maa hun skynde sig og ofte tage det første det bedste, der bydes hende; gaar hun ikke selv, men sender Pigen eller et Barn, gaar det endnu mere ud over hendes Pung. Efter Indkøbene kommer Tilberedningen, der ikke kræver ringe Tid og Kræfter, om den skal være nogenlunde ordentlig. Paa samme Tid staar maaske 1000 Kvinder i samme By bøjede over 1000 Gryder
75 med gule Ærter og Flæsk. Hvor ganske anderledes fornuftigt, om der øverst i Huset var indrettet et stort Køkken, hvor Husets Familier kunde bestille deres Mad, og hvorfra den gennem Elevatorer kunde komme ned i Lejligheden. De store Udgifter til Køkkenudstyr kunde spares, Lejligheden kunde faa et Værelse til, der behøvedes jo ikke længer noget Køkken. Et forholdsvis lille Antal
80 Personer kunde besørge Madlavning til et stort Antal Familier. Men dette er jo ikke blot Drømmerier. I Amerika er saadanne Fælleshusholdninger, hvortil man ikke blot ikke maa knytte Forestillingen om Fælleshjem, ret udbredte, og overalt i Europas Storstæder gives der Hoteller, hvor Ægtefolk bor for bestandig for at være fri for de Masser af Ting, der optager den gifte Kvindes Tid og Kræfter, og
85 som især der, hvor hun er erhvervende, truer hende med fuldstændig Ruin.

Intet vil kunne hindre, at Kvinden bliver erhvervende ligesom Manden, men hun maa da befries for de Byrder, hun har fra gammel Tid, og det er saa meget lettere at gøre det, som disse Byrder ikke mere stemmer med Tiden og er
90 kostbare at opretholde. Først naar al den daglige Husgerning bliver udført i det store, vil det blive muligt at skaffe Kvinden en bestemt Arbejdstid og en bestemt Hviletid, den eneste virkelige Grundvold for et virkeligt Samliv mellem Mand og Hustru, Forældre og Børn. Manden vil da ikke se sin Hustrus Ungdom falme før Tiden, og Børnene vil ikke, naar de kommer til Skelsaar og Alder, se deres
95 Mor udslidt og ude af Stand til at leve et aandeligt Samliv med dem.

Meget vil rejse sig mod Kvindens Krav paa en Normalarbejdsdag. "Hjemmets Opløsning", "Sædernes Forfald" o.s.v. vil raabes imod hende, naar hun væbner sig til Kamp for det, der netop er Hjemmets Bevarelse, Sædernes Oprejsning.
100 Det gælder da for hende om at holde sig Maalet klart for øje, hun vil da, stærk ved det samlede Proletariats Bistand, føre sin Kamp igennem.

8 Timer til Arbejde, 8 Timer til Hvile, 8 Timer til Søvn.

105

Kilde

Arbejdermuseet & Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv: Nina Bangs arkiv

Kildetype

Digitalt manuskript

110

Tags

1. maj-tale, Kvindebevægelsen, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/nina-bangs-1-maj-tale>

115

120

125

130

135

140

145